

İNANMAK HAYAT TARZINI DEĞİŞTİRMEKTİR

Bu sayımızda Süleymaniye Vakfı Başkanı Prof. Dr. Abdulaziz Bayındır Hocamız ile hayatının dönüm noktalarını ve kuruluşundan günümüze misyonu ve vizyonuyla Süleymaniye Vakfı'nı konuştuk:

-Değerli hocam, bizi kırmayıp röportaj teklifimizi kabul ettiğiniz için çok teşekkür ederiz. Bizler hem bir anlamda öğrencileriniz, hem de Süleymaniye Vakfı çalışanları olarak sizin çalışmalarınızı yakından takip ediyoruz. Vakfımızın ve dergimizin takipçileri de gerek başyazılarınızdan gerekse kitaplarınız ve ilmi çalışmalarınızdan, Allah'ın dininin doğru anlaşılması için ortaya koyduğunuz hizmetlerinizi yakından izliyorlar. Bu sebeple Kitap ve Hikmet Dergisi olarak bir değişiklik yapalım ve sizinle yaptığımız bu ilk röportajımızda biraz da hayatınızdan bahsedelim istiyoruz. 1951 yılında Erzurum Tortum'da doğduğunuzu biliyoruz. Çocukluğunuzu orada mı geçirdiniz?

Hayır, üç yaşındayken köyden Erzurum'a geldik. Köyden ayrılışımızı hayal meyal hatırlıyorum. Babam ticaretle meşguldü. Ne yaptığımızı bilecek yaşa gelince Ali Paşa Mahallesinde Ali Paşa Camii'nin bitişiğindeki Kur'an kursuna gittim, Kur'an'ı hatmettim. Çocuklar arasında bu çok önemli bir ayrıcalık sayılırdı.

-Kaç yaşındaydınız o zamanlar hocam?

Herhalde yedi yaşındaydım. Sonra da ilkokula gittim.

-Okul öncesi dönemde Kur'an'ı hatmetmişsiniz. İlkokulda Kur'an ile haşır-neşir oldunuz mu? Okulda ya da ailenizden dinî ilimler konusunda bir eğitim aldınız mı?

Bizim aile, ticaretle meşgul olurdu. Anne tarafından da baba tarafından da dinî ilimlerle meşgul olan yoktu. Dindar bir aile olduğu için ilkokul üçüncü sınıftan itibaren namazlarımı tam kıldım. Sadece iki sene, zaman zaman sabah namazlarım uyanamadığım için daha sonra kıldım. İlkokul üçüncü sınıftan itibaren Cuma namazlarına da gittim. Nasıldı bilemiyorum ama dördüncü sınıftayken kendi kendime "Ben ilâhiyat fakültesinde okuyacağım!" demiştim. İçeriğinin ne olduğunu bilmiyordum ama "ilâhiyat" kelimesi hoşuma gitmişti. Erzurum'da Aziziye İlkokulunu bitirince imam-hatip okuluna gitmeye karar verdim. Başarılı bir öğrenciydim. Bazı öğretmenler babama: "Bunu imam-hatip'e gönderme!" demişler. Babam ticaret için Erzurum'un dışındaydı. Annemin babası olan dedem beni ortaokula kaydettirmek istiyor-

du. Mahalleden imam-hatip'e kaydolmuş bir arkadaşla Erzurum İmam-Hatip Okulu'na gittim ve velisiz olarak kaydımı yaptırdım. Akşam dedem; "Neredeydin sen? Kayıtların son günüydü bugün!" deyince "Ben kaydoldum." dedim. "Nereye kaydoldun?" "İmam-hatip okuluna." "Peki, hayırlı olsun." dedi.

-Sonradan bu tavrınızdan dolayı sizi desteklediler mi?

Bizde kimse kimsenin hayatına karışmaz.

-Yani o yaşta bayağı özgürdünüz.

Evet. Hiç kimse, kimseye herhangi bir konuda baskı yapmaz. Dolayısıyla herkes özgürce hareket eder.

-Kaç kardeştiniz hocam?

Yedi kardeşiz, ben en büyüğüyüm. Torunlar arasında da en büyük ben olduğum için biraz farklıydım.

-İmam-hatip'e kaydolduktan sonra ya da gençlik yıllarınızda örnek aldığınız, "İleride ben de böyle olacağım!" dediğiniz bir büyüğünüz, akrabanız ya da tarihi bir şahsiyet oldu mu?

Büyüklerimden/akrabalarımından hedef belirlediğim bir kişi yoktu. Yalnız şu kararı verdiğimi iyi hatırlıyorum: "Bu dine mümkün olan en büyük hizmeti yapacağım." O gün bugün, her namazımda Allah'tan onu isterim.

Erzurum'da medreselere gittim; Arapça öğrenmeye çalıştım. Ama "Şu kişi gibi olacağım." dediğim birisi çık-

madı. Sürekli sorgulardım. Benim sorgulamam hocaları rahatsız ediyordu. Kaçamak cevaplar beni tatmin etmiyordu. Herhangi bir şeyi sorgulamadan kabul etmiyordum. İmam-hatip okullarında ve liselerde bitirme imtihanları vardı. Bitirme imtihanında son kâğıdı jüriye verdim, jüri başkanı dışarıya çıktı "Henüz kâğıtlar okunmadı ama imam-hatibi geçersin, bundan şüphem yok" dedi. O zamanlar üniversiteyi kazanmak bir imam-hatipli için ulaşılmaz bir hedefti, "Üniversiteyi kazanacağına da inanıyorum ama merak ediyorum bundan sonra sen kime itiraz edeceksin?" dedi. Ben de: "Hocam üniversitede de itiraz edeceğimiz kişiler olur." dedim.

Matematiğim çok iyiydi. Liselerin fen bölümlerinden matematik kitapları toplar, problemlerini büyük bir zevkle çözerdim. Bu sebeple ailem dışındakiler tıp fakültesine gitmem konusunda çok ısrar ediyorlardı. Ben de bu dine en büyük hizmeti yapmayı kararlaştırdığım için üniversite imtihanlarından yüksek puan almak istemiyordum. İmtihan öncesi iki rekat namaz kıldım ve şu duayı yaptım: "Ya Rabbi, bana öyle bir puan nasip et ki, İslami İlimler Fakültesi dışında bir fakülteye giremeyeyim."

İmtihani kazandım ve Atatürk Üniversitesi İslami İlimler Fakültesine kaydımı yaptırdım. İslam Hukuku bölümünü seçmiştim. Orada İmam Şâfi'yi, Ebû Hanîfe'yi çok yakından tanıma fırsatı bulunca kendime şöyle bir hedef çizmiş; "Kesinlikle Ebû Hanîfe'yi geçeceğim" demiştim. Çünkü Ebû Hanîfe bize yıldız olarak gösteriliyordu.

-Bunu kendi kendinize mi söylediniz yoksa etrafınıza mı söylediniz?

Kendi kendime söyledim. Fakülteden mezun olanlar için bir kır gezisi düzenlenmişti. Erzurum'da, Palandöken dağı'nın eteğinde "Boğaz" denen yerdeydik. Hocalar herkese "Sen ne olacaksın?" diye soruyordu. Bana sıra gelince "Ebû Hanîfe'yi geçeceğim" dedim. Ulaşılamaz bir hedefmiş gibi herkes güldü. Allah rahmet eylesin Ruhi Özcan hoca vardı "Ne gülüyorsunuz; çok doğru söylüyor." dedi. Palandöken dağı'nın kastederek: "Ben şu dağı aşacağım; diyen aşar ama "Tepesine kadar çıksam yeter" diyenin nefesi yolun yarısında kesilir." dedi.

-İlkokuldan itibaren, hayatınız boyunca tüm öğrencilik yıllarınız başarılı bir öğrenci olarak geçti.

Elhamdulillah. Tabi sadece öğrencilik yapmadık, ticaret de yaptık.

-Yani hem okuyup hem çalıştınız!?

Babam odun, kömür, kereste ticareti yapıyordu, ticarî durumu gayet iyiydi. Zaman zaman iş yerini ben idare ederdim, her zaman işçilerden daha fazla çalışırdım.

İlkokulun 4. sınıfından sonra tatil diye bir şey görmedim. Hem ticaret hem eğitimi bir arada yürüttüm.

-Üniversitede kalmaya, akademik kariyer yapmaya nasıl karar verdiniz?

Üniversitede kalma kararı vermedim. İslâmî İlimler Fakültesi'nde, beş yıl boyunca talebe başkanlığı yaptım, fakültenin öğrenci temsilcisi oldum. Öğrencilerin tüm problemleriyle meşgul oluyordum.

-Üniversite hayatınız hangi yıllara denk geliyor hocam bu arada?

71'de başladı 76'da bitti. Beş yıllık bir üniversite. Derslerimde oldukça başarılıyım. Fakülte bitti; aramızdan bir arkadaşını fakülte birincisi ilan ettik. Notlar hesap edilince benim notlarımın diğer arkadaşlardan yüksek olduğu ortaya çıktı. Bir taraftan da öğrencilerin işleriyle meşgul olduğum için notlarıma bakma fırsatı bulamamıştım. Başarılıyım ama hiçbir hocanın beni asistan olarak alacağına inanmıyordum. Kesinlikle almazlardı; öyle de oldu.

-Neden hocam, sevilmeyen bir öğrenci miydiniz?

Hayır, seviliyordum. Öğrenci temsilcisi olduğum son iki sene dekanın hemen bitişiğinde bana bir oda verilmişti. Siyasete hiçbir zaman ilgi duymadım. Bazı siyasî dernekler bizim fakülte dışında her yere hâkimiyet kurmuşlardı. Bizim fakültede olay çıkaramıyor, hiçbir şey yapamıyorlardı. Fakülte de bazı hocalar da uğraştılar ama başaramadılar. Beni bir türlü aşamıyorlardı.

Hiçbir hocanın beni asistan almamasının sebebi "Ben buna hocalık yapamam." düşüncesine sahip olmalarıydı. Ben öyle hissediyordum. Almayacaklarını bilerek bir imtihana gittim; almadılar.

Allah nasip etti Üniversiteden sonra ilk görevim İstanbul Stajyer Müftü Yardımcılığı oldu. Ankara'da Diyanet İşleri Başkanlığında bir imtihana girdim, tayinim o imtihandan sonra oldu.

-Hocam eğitim hayatınızla ilgili bölümü bitirmeden önce şunu da sormak istiyorum. Şimdi mi öğrenci olmayı isterdiniz yoksa o gün mü?

Eğitim sistemiyle ilgili fikriniz nedir? Kötüye mi gidiyor? Şu an ilahiyat fakülteleri nasıl öğrenci yetiştiriyor?

İlahiyat fakültesi öğrencilerini bırakın; hocaların da bomboş yetiştiklerini düşünüyorum. Biz talebeyken günde en az 4 saat fıkıh dersi görürdük ve ana kaynaklardan okurduk. Mesela İmam Şâfi'nin er-Risale'si vardır, ben talebeyken onun er-Risalesinden Arapça ödev yaptım. Onun er-Risale'si fıkıh usûlünde ilk eser sayılır, onun usûlle ilgili diğer eserlerini de incelemiş ve bir ödev yapmıştım. Ödevi yaparken bir bölümünü bir türlü anlayamadım. Bilmediğim tek kelime yoktu; cümle yapısı da yabancı değildi ama bir türlü anlayamıyordum. Erzurum'da iyi Arapça bilen hocalara ve fakültedeki hocalara gösterdim, kimse bir şey anlamadı. Sonra kitabın bütünlüğü içerisinde tekrar bakınca yazıda, günümüzde kullanılmayan terimler olduğunu anladım. Onlara sözlük anlamı verilince bir şey anlaşılıyordu. Terim anlamını bulunca doğru anlam vermek mümkün oldu. Öğrencisiniz ama bu gibi şeylerle kendinizi ölçebiliyorsunuz. Hanefî, Şâfi ve Mâlikî mezhepleriyle diğer bazı mezheplerin önemli kitaplarını Arapçasından okuyorduk. Konuları nasıl değerlendirdiklerini, delillerden nasıl hüküm çıkardıklarını görebiliyorduk. Üniversiteye kadar dinî bilgilerimiz kaynaklara dayalı değildi. Orada bunların, ayet ya da hadislere dayandırıldığını görünce inanılmaz bir zevk alıyordum. Böylece fıkıhın ne kadar önemli bir bilgi alanı olduğunu öğrendim.

-Bugün durum nedir hocam?

Bugün öğrenciler, en temel bilgilerden bile habersiz olarak mezun oluyorlar. Son zamanlarda ilahiyat fakültesinin sayısı çok arttı ve olmayan kalite iyice düştü.

-Sorgulamadan bahsettiniz. Öğrencilik yıllarınızda derslerde hocalarınızı hangi konularda sorguluyordunuz? Size söylenen ya da öğretilen bilgilerin ayetlere, hadislere uygunluğu konusunda mı? Yoksa yetersizliği konusunda mı?

Başlangıçta ayet, hadis kimsenin aklına gelmezdi. Ulemamızın Kur'an'a ve Resulallah'ın sözlerine aykırı herhangi bir görüş ortaya koyabileceği hayal dahi edilemezdi! Dolayısıyla soruları, Kur'an ve Resulullah'ın sözlerine uygunluğu sorgulamak için değil konuyu kavramak için soruyorduk. Bazı şeyleri anlayamıyor veya içimize sindiremiyor, sorgulamayı onun için yapıyorduk. Kur'an merkezli düşünme kimsenin aklından, hayalinden geçmezdi.

-Sonra İstanbul'a İstanbul Müftülüğü'ne geldiniz, önce hangi görevde başlamıştınız hocam? Müftü yardımcısı

Bir misafirim geliyor, bir boş oda bulup misafiri karşılıyorum, hizmetliden çay istiyorum. Müftünün haberi oluyorsa "Ona çay söylemeyeceksin diyor."

olarak mı?

Tabi. Stajyer müftü yardımcısı olarak İstanbul Müftülüğü'ne geldik. İstanbul Müftülüğü'nde görev alacağımı hiç beklemiyordum. Kartal'da evimiz var, postacı sarı bir zarf getirdi. Açtım içerisinde İstanbul Müftü Yardımcılığına stajyer müftü yardımcısı olarak tayin edildiğim yazıyordu.

-Siz ondan önce İstanbul'a gelmiştiniz yani.

Rahmetli babamın hastalığı sebebiyle aile olarak İstanbul'a gelmiştik. Üniversiteye girmeden önce babam iflas ettirilmişti. Dolayısıyla üniversiteyi iflas ettirilmiş bir tüccarın oğlu olarak okudum. Onun iflas ettirilmesi de tamamen hastalığından dolaydı, işlere hâkimiyet kuramamıştı.

-Siz üniversite okurken aileniz İstanbul'a gelmiş miydi? Yoksa yalnız mı kalmıştınız?

Üniversitede okurken ailem İstanbul'daydı. Ben Erzurum'da dedemlerin yanında kaldım. Her Şubat ayında gelirdim İstanbul'a.

Gelelim asıl söyleşimize; İstanbul Müftü Yardımcısı olarak tayin edildiğimi öğrenince şaşırılmıştım. Göreve başlamak için İstanbul Müftülüğü'ne geldim; içeri girerken heyecan doruktaydı. Ahmet Vanlıoğlu İstanbul Müftü yardımcısı, Abdurrahman Şeref Güzelyazıcı da İstanbul Müftüsüydü. Tayin evrakımı Ahmet Vanlıoğlu'na verdim. Hiç bakmadan kaleme havale etti. Kalemdekiler saygı ile karşıladılar. Ahmet Vanlıoğlu'nun yanına çıkmamı söylediler. Ona "Ben Müftü Yardımcısıyım" deyince şaşırdı: "Allah Allah, Müftü Yardımcısı olarak geliyorsun, bana belgeni bir müezzin gibi havale ettiriyorsun, insan bir selam verir, kendini tanıtır" dedi. Dedim ki, "Ben konuşacak güçte miydim? Nefesimi

toparlayabiliyor muydum heyecandan?”

-Ne kadar sürdü bu göreviniz?

1976'dan 1997'ye kadar 21 sene İstanbul Müftülüğünde görev yaptım.

-Orada, göreviniz sırasında yaşadıklarınızı biraz anlatabilir misiniz? O yirmibir sene içerisinde Türkiye de birçok değişimler geçirdi. Hem siyasi açıdan hem sosyal açıdan hem de kültürel açıdan. Tabi fetva makamında bulunduğunuz için bunlar belki de ilk olarak size yansyordu.

İstanbul Müftülüğü çok önemli bir makamdır. O zaman resmi başkent Ankara, insanların zihnindeki başkent İstanbul idi. İstanbul Müftülüğü'ne stajyer müftü yardımcısı oldum. Staj bitince bir ilçeye müftü olarak tayin edilecektim.

O zaman İslâm'ın ibadet ve inançla ilgili hükümleri dışında kalanları bilen fazla kimse yoktu. O konularda fetva sorulduğu zaman bazı cevapların yanlış verildiğini gördüm. Önce "İstanbul müftülüğünde yanlış fetva verilir mi? Ben yanlış biliyorum herhalde." diyerek kendimi suçladım. Açıp kitaplara bakınca yanlış fetva verildiği kanaatim pekişti. Fetvalara müdahale etmeye başlayınca istenmeyen adam haline geldim. Müftü yardımcısıyım; oda ve masa vermediler. Bir misafirim geliyor, bir boş oda bulup misafiri karşılıyorum, hizmetliden çay istiyorum. Müftünün haberi oluyorsa "Ona çay söylemeyeceksin diyor." Bir gün bana: "Git memurların yanında otur." dedi. Memurların yanına indim, bana ayrılmış bir masa yok. "Hocama bir sandalye getirin" dediler. "Bu şartlar altında bu görevi yapmam! Bana yer ayırmamışsınız; sizin bu emriniz kanunsuzdur tutulmaz" diye kendilerine söyledim.

Bize karşı tavırlar her geçen gün daha da sertleşti. Bir gün Abdurrahman Şeref Güzelyazıcı; müftü yardımcıları Timurtaş Uçar, Ahmet Vanlıoğlu, stajyer olan diğer Müftü Yardımcılarını, İdari İşler Amirini ve şefleri toplamış ve demiş ki; "Ya Abdulaziz buradan gidecek ya ben!" Daha birkaç aylık memurum, onlar Müftünün yanına girince Timurtaş Uçar'ın koltuğunda oturdum. Her odada megafon vardı, Müftü konuşmaları dinlerdi. Timurtaş hocanın masasının karşısında Ahmet Vanlıoğlu'nun masası vardı. Vanlıoğlu içeri girdi: "Durum çok kötü." dedi, "Müftü efendi dedi ki; ya Abdulaziz gidecek ya ben!"

Hemen ayağa kalktım, yumruğu masaya vurdum ve "Bana bak Ahmet bey! Buradan ben gidersem, hepimiz gidersiniz haberiniz olsun!" dedim.

Benim bu sözümü tabi Müftü Efendi duymuş ve "Mutlaka Ankara'da çok güçlü adamları vardır" diye korkmuş. Ertesi gün beni çağırdı "Sen kendini iyi yetiştirmişsin, hoşuma gidiyorsun sana bir oda ayarlayalım" dedi. Müftülüğün en güzel odası olan İhtida Odasını bana verdi. Yeni Müslüman olanlar için çok özel döşenmişti. Sultan Abdülhamit'in eliyle yaptığı çalışma masası ve sedef kakmalı sehpa vardı. Müftü efendi o odanın anahtarını cebinde taşırdı. Müftülükteki üç telefonda biri o odadaydı.

Bize karşı tavırlar her geçen gün daha da sertleşti.

Bir gün Müftü, rahmetli Timurtaş Uçar'a "Şu kişiye din telkini yap." demiş ve o odanın anahtarını vermişti. Timurtaş hoca da "Senin çok canın sıkılıyor, şuna sen telkinde bulun." diyerek anahtarı bana verdi. Ben odaya girmeden Müftü arkadan yetiştirdi ve anahtarı elimden çekti: "Bu odaya sen giremezsin!" dedi. Şimdi kendi eliyle o odayı bana veriyordu. Bir süre o odada çalıştım.

1978'de Uluslar arası Rûyet-i Hilal Konferansı yapılmıştı. Diyanet İşleri Başkanı olan Tayyar Altıkulaç bizi topladı ve konferansta göreve yapmamızı istedi: ""Ben yapmam!" diyenler varsa ortaya çıksın" dedi. Ben, "Bazı ilmî çalışmalarım var." dedim. Meğer Tayyar Bey kendisine itirazı sevmemiş. Beni hemen Ardahan'a tayin ettirdi. Benim yüzümden diğer Stajyer Müftü Yardımcıları da tayin edildi. Ben oraya gidemeyeceğimi, Diyanet'te çalışmak zorunda olmadığımı söyledim. Tayyar Beyin bir özelliği varmış, dik duran adamları severmiş. Abdurrahman Şeref Hoca ölmüş, Selahattin Kaya İstanbul Müftüsü olmuştu. Selahattin Kaya çok değerli bir insandır; Tayyar Altıkulaç ile de dostlukları iyiydi. Onun gayretiyle İstanbul Müftülüğü Şer'îye Sicilleri Arşivi uzmanı oldum. Orası, Osmanlı Devleti'nin İstanbul mahkemeleriyle ilgili kayıtlarının bulunduğu arşivdir. Bir taraftan fetva işlerini yürütürken diğer taraftan da bu arşivi yönetmeye başladım. 1997'ye kadar da orada çalıştım.

-Orada dünyanın pek çok yerinden gelen araştırmacılarla birlikte çalıştınız.

Amerika'dan, Avrupa'dan, Japonya'dan, İslâm ülkelerinden, Türkiye'nin değişik yerlerinden araştırma yapmaya gelenler vardı; onlara yardımcı oluyorduk.

-Allah izin verirse dergimiz Ramazan ayında okuyucu ile buluşacak. Bu vesile ile namaz vakitleri ve sahur vakti ile ilgili çalışmalarınızın nasıl ve ne zaman başladığını sormak isterim.

Fetva işlerini bana bıraktıkları zaman kendimi bir fırına atılmış gibi hissettim. Vatandaşlar soru soruyor, cevap veriyoruz. "Niçin? Ben tatmin olmadım! Bunun bir delili var mı?" diyor. Allah Allah, ne delili?! "Falanca kitapta var ya" diyorum. "Beni ilgilendirmez ayette var mı?" diyor.

-Öyle diyenler vardı yani o zamanlar?

Az da olsa çıkıyordu. "Adam haklı." diyordum kendi kendime. Bir de cevapları kitaplarımızda olmayan yeni konular vardı. Allah hayırlı uzun ömürler versin, yeni İstanbul Müftüsü olan Selahattin Kaya'ya: "Fetva işlerinin içinden çıkmam mümkün değil! Bir heyet kuralım" dedim. İstanbul Müftülüğü İlmî İstişare Heyeti'ni kurduk. Heyetin içinde Hayrettin Karaman, Halil Günenç, Mehmet Savaş, Sabahattin Zaim, Nevzat Altıntaş, İbrahim Kafi Dönmez, Ahmet Tabakoğlu ve daha bir çok kişi vardı. Her ay toplantı yaptık. 2,5 sene kadar sürdü. Herkesin kendi işleri olduğu için onlarla her ay ilmî toplantı yapmak çok zor oluyordu. Problemleri çözdükçe inanılmaz derecede yeni problemler geliyordu. Bazı hocalar gelememeye başladı. Toplantıları, İslami İlimler Araştırma Vakfı'na taşıdık ve Türkiye'nin her yerindeki uzmanların katılımını sağlamaya gayret ettik.

Vatandaşlar, "İmsak ne zaman oluyor? Ayette "siyah iplik beyaz iplikten sizce ayrılıncaya kadar yiyin için" diyor. Ben öyle bir şey göremiyorum." diye sormaya başladılar. "Bir gözlem yapayım." dedim. Fatih Camisinin minaresine çıktım, Süleymaniye Camii'nin bahçesinden boğaza doğru, tan yerinin ağarmasını gözlemlemeye başladım. Takvimlerle imsak vakti hiç uyuşmuyordu. Sahillere, Te-kirdağ'a Ege kıyılarına kadar gittim. Çoğu gün, sabah namazına 2 saat kala çıkıp dolaşıyordum. Takvimle gözlem arasındaki uçurumu gördüm. Şehir ışıklarının olmadığı yerlerde de gözlem yaptım. Kandilli Rasathanesi yetkilileriyle ve takvim çıkararak kuruluşlarla görüştim. Verilen cevaplar tatmin edici olmayınca namaz vakitleri ile ilgili yanıtların ciddi boyutta olduğu kanaatine vardım.

-O zamanlar bu gözlemlerinizi tek başınıza mı yapıyordunuz yoksa resmî olarak mı bu işle görevlendiriliyordunuz?

Resmi değildi. Kendi kendime başladım ve konuyu bildiği söylenen herkesle görüştüm. İlk takvimi yapan Ahmet Muhtar Paşanın kitaplarına baktım. Hem bu kitapların hem de Kandilli Rasathanesi'nin verdiği bilgiler tamamen yıldız gözlemiyle ilgili ölçülerdi. İmsak vakti, yıldız gözlemiyle ilgili değildir. Güneş ışınlarının doğu ufku boyunca yayılmasıyla ilgilidir. Müftümüz Selahattin Kaya'ya durumu anlattım. O da Diyanet İşleri Başkanı Tayyar Altıkulaç Bey'e anlatmış. Tayyar Bey: "Bize de ciddi itirazlar geliyor, yanlışlıklar var. Bunu bir ele alalım." demiş.

-Hangi yıld hocam?

1982 senesiydi. Din İşleri Yüksek Kurulu 21 Ocak 1982 günü aldığı bir kararla takvimde şöyle bir düzeltme yapmıştı:

"Yatsı, imsak ve sabah namazı vakitlerinin tespitinde Güneşin 16° ufkun altında bulunmasının esas alınmasına ve buna ± 4 dakika temkin (yatsı ve sabah namazı vakitleri için + 4 dakika, imsak vakti için -4 dakika) süresi ilave edilmesine... karar verildi."

Ancak bu kararın hiçbir dayanağı yoktur. Öyle anlaşılıyor ki kurul üyeleri takvimlerdeki yanlışlığı anlamış ve düzeltilmesi gerektiği kanaatine varmışlar. Ancak bu konuda yanlış bilgilendirilmişlerdi. Çünkü bu karardan sonra da araştırmalarımaya devam ettim acaba doğru mu oldu diye. Yanlış olduğunu görünce Diyanet Takvimine uymamaya başladım.

-Başta siz de onların doğru olduğunu düşünüyordunuz.

Başlangıçta Diyanet'in hata yapmış olabileceğini düşünemiyordum. Ama halkın soruları ve ilmî toplantılar sürekli ufkumuzu açıyordu. Namaz vakitleri konusunda da toplantılar yaptık.

Hemen her konuda aylık toplantılar yapıyor ve Türkiye'nin her tarafından uzmanlar çağırıyorduk. Toplantıları düzenleyen ben olduğum için toplantıların öncesinde de hazırlık çalışmaları yapıyorduk.

Diyanet İşleri Başkanlığı'nın yaptığı yeni düzenleme, Türkiye Gazetesini çok rahatsız etmişti. Birkaç kere onların takvim merkezine gittim, yanlışlarını teker teker kendilerine gösterdim. Ayrıca Fazilet Takvimi ve Yeni

Asya'nın çıkardığı takvim vardı.

Türkiye Gazetesinin baskısı Diyanet yetkililerini sıkıntıya sokuyordu. Tayyar Altıkulaç görevden ayrılmış Mustafa Said Yazıcıoğlu Diyanet İşleri Başkanı olmuştu. Beni Ankara'ya çağırdılar. Diyanet İşleri Başkanının başkanlığında, Din İşleri Yüksek Kurulu üyeleri, Diyanet yetkilileri, İstanbul ve Ankara müftüleri, Mehmet Savaş vardı. Orada "Sizin 1982'deki değişiklik tesadüfen faydalı oldu, çünkü bilerek yapmadınız." dedim. Diğerleri konunun bilimsel tarafını fazla bilmiyorlardı, emekli Harita Albay Arif Çöklü'nün bilgisine güvenmişlerdi. Arif

Çöklü konuyu iyi bildiğini düşünüyordu. Harita albayı olduğundan, yıllarca sahada çalıştığından bahsetti. "Explanatory Supplement To The Astronomical Ephemeris

And Nautical Almanac" adlı eserde geçen astronomik tan ve zodiac ile ilgili bilgileri delil getirdi. Oradaki bilgilerin tamamen yıldız gözlemiyle ilgili olduğunu, bizim yıldızları değil, ufku gözlememiz gerektiğini söyledikten sonra Arif Bey'e: "Fecr-i kazibin ne olduğunu söyler misiniz?" dedim. Bahsettiğim almanaka dayanarak onun zodiac ışınları olduğunu söyledi. Ben de almanak'ta geçen bilgileri heyet huzurunda okuyarak onun fecr-i kazib ile ilgisi olmadığını anlatınca konu anlaşıldı. Tatminkar sonuç alınıncaya kadar gözlemler yapılmasına karar verildi. Yapılan her gözlemde Arif Bey ile birlikte ben de mutlaka bulundum.

-Nerede yapıyordunuz?

Türkiye'nin her tarafında gözlemler yaptık, her gözlemde Diyanet'in yanlışlarını belgeledik. Sonra Mustafa Said Yazıcıoğlu görevden ayrıldı, Mehmet Nuri YILMAZ Diyanet İşleri Başkanı oldu. Ona yaptığımız gözlemlerden ve vardığımız sonuçlardan bahsettim. "Evet, yanlışlar var. Ben de Ankara'da imsak vaktinde çıktım bakıtım o saatte oruca başlanmaz." dedi, "Düzeltilin." dedim "İnşallah" dedi ama bir gelişme olmadı. Bir gün Tayyar Altıkulaç Bey ile karşılaştım, bana: "Abdulaziz Bey, ben görevdeyken problemin bu boyutta olduğunu bilseydim hallederdim." dedi. Gerçekten yapardı.

-Hocam Diyanet İşleri Başkanlığı gibi bir kurumun başında olup da böylesine açık bir problemi görmemek ve düzeltmemek nasıl olabilir?

Görmek istemeyene hiçbir şey gösteremezsiniz. Gör-

İmsak vakti, yıldız gözlemiyle ilgili değildir. Güneş ışınlarının doğu ufku boyunca yayılmasıyla ilgilidir.

mek istemeyen adam görmez. Allah'ın elçileri o kadar mucizeler yaptılar insanlara bir şey gösterebildiler mi? Şebinkarahisar'da gözlem yapıyoruz, tan yeri ağarmaya başlayınca heyette Din İşleri Yüksek Kurulu'nu temsil eden zat ufka sırtını döndü ve "Fecr ışıkları gözükmez" dedi. Bu kafadaki bir insana ne yapabilirsiniz!

-Bu aslında Hristiyanlığın mantığı değil mi?

Maalesef o mantık Abbâsilerle birlikte İslâm âlemine yerleşmiştir. Siz ne yaparsanız yapın kimsenin umurunda değil. Diyanet İşleri Başkanlığını bütün gözlemlere davet ettik gelmediler. Halkın da katıldığı gözlemler yapalım dedik, yanaşmadılar. Kutuplara giderken çağırdık, gelmediler. Sırtlarını devlete dayamanın verdiği rahatlıkla insanları yanıltmaya devam ediyorlar.

- "Devlet gücünü arkalarına aldıkları için" deyince şöyle bir soru oluşuyor; peki devlet neden istemez böyle bir şeyi? Sonuçta bu, Allah'ın indirdiği ve yarattığı ayetleri birlikte okuduğunuz zaman açıkça görülen çok net bir yanlıştır.

Sen Devlet diye birisini tanıdın mı? Devletle oturup bir bardak çay içtin mi? Devlet diye biri yoktur. Devlet gerçek kişilik değil, tüzel kişiliktir. Tüzel (sanal) kişilik gerçek kişilerden oluşur ama orada herkesin uzmanlık alanı farklıdır. Diyanet İşleri Başkanlığına bu konuyla ilgili görev verilmiş. Başkanlık bu görevi yerine getirmediği

takdirde diğerleri bir şey yapamaz. Bir de devlet gücünün vermiş olduğu özgüven var. O zaman Allah'ın ayetleri akıllarına bile gelmiyor.

-Mesele makamın yüceltilmesinden kaynaklanıyor diyebiliriz o zaman. Makamın, mevkiinin ya da tüzel kişiliklerin.

Aslında rasulallah'ın (s.a.) koymuş olduğu yapıda tüzel kişilik yoktur. Tüzel kişilik, kiliseye ait bir kavramdır. Bu, gücün bir çok gerçeği örtmesine fırsat veriyor. Kur'ân-ı Kerim'in ortaya koyduğu yapıda her insan devlettir. Olumlu veya olumsuz, her gelişme beni etkileyeceği için yapabileceğimi yapmam lazım. Bugünkü devlet anlayışı bize, Abbasilerle birlikte girmiş ve ulema ciddi anlamda etkisizleştirilmiştir. Onun için Abbasilerin başı, İslâm'ın sonudur.

-Biraz da Süleymaniye Vakfı'na gelelim. Nasıl kuruldu? Sizi böyle bir vakıf kurmaya iten ne oldu? Kimlerle kurdunuz? Biraz başlangıcını anlatabilir misiniz?

İslâmî İlimler Araştırma Vakfı'nda on yıl kadar Türkiye çapında ilmî toplantılar yaptık. Uluslararası toplantılarımız da oldu. Problemlere çözüm buldukça İslâm âleminin yeni problemleri karşımıza çıkıyordu. O toplantılara bir ilim adamı geliyor, tebliğ sunuyor: "Tebliğini onbeş dakikada özetle." gibi sınırlamalar getiriliyor. Dinleyiciler sordukları soruların cevabını tam alamıyor ve yeterince

katkıda bulunamıyorlardı. Bu beni çok rahatsız etmeye başladı. Yeni bir yapı oluşturmayı düşündüm. İlim adamı gelsin, tebliğini sonuna kadar sunsun. Soru sormak ve katkıda bulunmak isteyenler bir engelle karşılaşmasın. Bir mesele çözülmeyen diğerine geçmeyelim, dedim. İslâmî İlimler Araştırma Vakfı'nın bunu kabul etmek istemediğini görünce Süleymaniye Vakfı'nı kurduk. Süleymaniye'de bulunduğu için de ona bu adı verdik.

- Kaç kişi vardı başlangıçta?

Vakfı kırk kişiyle kurduk. Geleneksel yapıya karşı koymaya başlayınca tepkiler oluştu. Onların hemen tamamı, bir şekilde bizden uzaklaştı.

-Siz o sırada üniversitede miydiniz?

Yok. İstanbul Müftülüğünde idim, Süleymaniye Camii'nde de Cuma vaazları yapıyordum. Gelenek haline gelmiş yanlışları söylemem birçok kimseyi rahatsız ediyordu.

- Geleneksel yapıya karşı çıkma konusuna gelmişken, sizin Tarikatçılığa Bakış isiminde bir kitabınız var. Bu kitap nasıl ortaya çıktı? Tarikat liderlerine Kur'an ile uyarıda bulunma fikri nasıl oluştu?

Dedim ya ben ticaretle meşgul olan bir ailenin ferdiyim. Bizim ailede tarikat, tasavvuf, cemaat, nurculuk falan filan yok. Rahmetli babam tarikatçılar için şöyle söylerdi: "Gece geç vakte kadar zikir yaparlar, pilav yerler, sabah namazını kaçırlar. Öyle Müslümanlık mı olur!"

Erzurum'da Nurcular vardı, onlara uzaktan acıyarak baktık. "Yahu bunlar ne yapıyorlar? Niye Allah'ın kitabını bırakıyor, bir kişinin kitabıyla meşgul oluyorlar?" derdik.

Ben şöyle düşünüyordum "Bunların yanlış yaptıkları şeyler var ama öğrencileri topluyor, Kur'an öğretiyorlar. Fakir-fukaraya yardım ediyorlar, bir takım sosyal hizmetler yapıyorlar." diyordum. O zaman bütün tarikatların değer verdiği kişiydim. Sorular sorar, dergilerinde yazılar yazdırırlardı. Nurcularla da ilişkilerimiz iyiydi. Toplantılarına çağırılırdı, giderdik, onlar gelirdi. Kimse ile aramızda bir problem yoktu. Bütün mezheplere göre de fetvalar veriyorduk. Şu mezhebe göre böyle bu mez-

hebe göre böyle, diyorduk; insanların hoşuna gidiyordu. Gereğesini de söylüyorduk.

Mahmut Efendi ve arkadaşları, Cübbeli Ahmet de onlardandı. Rûhu'l Furkan adında bir tefsir çıkarmaya başladılar. Vatandaşlar o tefsirden bana bazı yerler sordular, Kur'an'a iftiralarla doluydu. Bayram Ali Karamustafaoğlu adında hocaları vardır. Perşembe günleri bana gelir, hafta içinde kendilerine gelen sorulardan bazılarını bana sorar, cevaplarını alır giderdi. Hatta Mahmut Efendinin bizzat sorduğu sorular da olurdu. Bir gün Bayram Hocaya dedim ki; "Siz Rûhu'l Furkan diye bir tefsir basmışsınız, bu tefsirin içerisinde şöyle şöyle yanlışlar var, Mahmut Efendiye selam söyle bir araya gelelim şunları bana bir izah edin." Tespitlerimi yazılı olarak istedi, birkaç sayfalık bir yazı verdim. Yazıyı verdikten üç ay kadar sonra beni çağırdılar. Süleymaniye Vakfı'nı yeni kurmuştuk. 1993'lerdi.

Gittim oraya, Mahmut Efendi ve tarikatın en üst yetkilileri oradaydı. Son derece iyi duygularla doluydum: "Bu problemleri birlikte çözeriz." diye düşünüyordum. Huralyelerine öylesine sahip çıktılar ki beni şaşırttılar. Ben de sertleştim. Hatta Mahmut Efendinin yüzüne karşı "Sen müşriksin!" dedim. Orada çok şey konuştuk ama yazılı hale getirmedi: "Hatalarını onlar, kendilerini düzeltirler." diye düşündüm. Baktım ki mafya gibi davranmaya başladılar: "Öyle mi? Hodri meydan!" dedim. Hemen görüşmeyi yazılı hale getirdim. Otuz sayfa civarında bir şey oldu ve millete dağıttım, inanılmaz bir etki yaptı. Yurt içinde, yurt dışında fotokopiyle çoğaltıp elden ele dağıtıyorlardı.

İskenderpaşa cemaatinin şeyhi rahmetli Esat Coşan vardı. Şeyhi Mehmet Zahid Koktu'nun eserlerine yazdığı önsözleri bana getirdiler; ciddi yanlışlar vardı. Çeşitli vesilelerle bir araya geliyorduk, bunları kendine söylemek istediysem de bir türlü söyleyemedim. Kitapları yayılmaya başladığı için Süleymaniye Camiinde yaptığım bir Cuma vaazında dile getirdim. Allah'ın yardımı, meğer o gün Esat Coşan ve tarikatın önde gelenleri, benden önce camiye gelmiş, mihrabın önünde oturmuşlar. Konuyu ayrıntılı olarak anlattım ve hiç isim vermeden ilgili ayetlerle yanlışlarını ortaya koydum.

Atatürk Üniversitesinde İslami İlimler Fakültesinin açılış töreninde bir hoca: "Buraya zenginler çocuklarını göndermezler, biliyoruz hepinizin maddi sıkıntıları vardır. Bir tane zengin çocuğu var işte Abdulaziz Bayındır." dedi.

-Siz onların orada olduğunu bilmiyorsunuz.

Hiç haberim yok. Allah'ın yardımı. Allah bunu onlara duyurmuş oldu. Namazdan sonra birisi geldi, sert bir sesle: "Sen Esat Coşan Hoca Efendi Hazretleri için mi bu konuşmayı yaptın!" dedi "Efendi hazretlerini bırak; Esat Coşan için yaptığım doğru." dedim. "Haddini bildirelim! dedik ama Hoca Efendi engel oldu." dedi. "Çık bakiyim dışarı, bir şey konuşacaksa gelsin kendisi konuşsun!" dedim.

O zaman "İslâm" adında bir dergi çıkarırlardı; Esat Coşan bana dergide cevap yazdı. Ben ona cevap verdim. Tarikatlarının bütün yanlışlarını 3-4 ay boyunca Cuma vaazlarımda anlattım. Ciddi anlamda sarsıldılar. Bir taraftan da insanlar Süleymaniye Vakfı'ndan uzaklaşmaya başladı.

-Daha ilk zamanlarında uzaklaşmaya başladılar.

Vakıf kurucularının büyük bölümü de dahil, bizden uzaklaştılar; yapmadıklarını bırakmadılar. Ama hiçbirini umursamadım. Çünkü yaptığımı doğru olduğunu biliyordum.

-Bugün vakfi nerede görüyorsunuz? Kurduğunuz günlerde Süleymaniye Vakfı'nın bugünkü günlerini hayal etmiş miydiniz? Beklentiniz bu muydu? Doğru yerde misiniz yoksa daha mı ileride ya da geridesiniz?

Çocukluğumdan beri İslâm'a mümkün olan en büyük hizmeti yapmayı planlamıştım ama bu noktalara gelebileceğimizi hayal edemezdim. Allah'ın, her geçen gün daha da artan yardımını görüyoruz.

1983'te Türkiye'de faizsiz finans kurumları kuruldu. Bunların dini tarafını fazla bilen yoktu. İslâm âleminde enflasyonla alakalı ilk yazıyı yazmak bana nasip oldu. Para, faiz ve bankacılık konularında Kur'an merkezli ihtisas toplantıları yaptık.

-Vakfın önemli amaçlarından bir tanesi bu iktisadî alanda gelişme sağlamak mıydı?

Çocukluğum paranın içerisinde geçtiği için, paraya doymuştum. Atatürk Üniversitesinde İslami İlimler Fakültesinin açılış töreninde bir hoca: "Buraya zenginler çocuklarını göndermezler, biliyoruz hepinizin maddî sıkıntıları vardır. Bir tane zengin çocuğu var işte Abdulaziz Bayındır." dedi.

-O devirde biliniyor yani.

Tabi biliniyor. Rahmetli babam hastaydı, bir ara işine yeterli vakit ayıramadığı için iflas ettirildi ama kimse paramızın olmadığına inanmadı. Beş yıllık Üniversite hayatımda babamdan yüz lira para aldım. Onu da almayacaktım ama annem "Oğlum al; baban çok üzülüyor." dedi.

Bu bana çok büyük bir tecrübe oldu. Paranın önemli olmadığını iyice öğrendim. İstanbul Müftülüğü'nde göreve başlamaya gelirken yolda Allah'a söz verdim: "Bu dinden kesinlikle para kazanmayacağım." dedim. Allah Teâlâ her yerde bize çok yardım etti.

Yurt içinde ve yurt dışında çok sayıda dostlarımız oldu, çok sayıda ilmi toplantı düzenledik ve toplantılara gittik. Son on seneye kadar Türkiye'de din sahasında yapılan

önemli toplantılarda mutlaka bulunmuşumdur. Ama artık kimse çağırıyor.

“İstediğiniz noktada mısınız?” dediniz. Şu geldiğimiz noktaları hayal etmem imkânsızdı. Bu Allah Teâlâ'nın inanılmaz iyilik ve ikramının sonucudur. Şu anda Süleymaniye Vakfı, sırf İslâm âlemi için değil tüm dünya için çok önemli bir merkezdir. Maddî olarak bakarsak ne binası var, ne de geliri. Ama Allah'a şükür hikmeti bulduk. Din ve bilimin ortak noktasını yakaladık.

-Biraz oradan devam edelim. Süleymaniye Vakfı'nın alamet-i farikası zaten bu metottur diyebiliriz. Bunu nasıl fark ettiniz? Vakfı kurmuş muydunuz bunu fark ettiğinizde, yoksa bunu fark ettiniz de bu amaçla mı vakfı kurdunuz?

Yok canım bunu nereden fark edeceksiniz. Eskiden anlamadığımız bir şeyin üstünü kapatmak için hikmet kelimesini kullanır, “Bir hikmeti vardır” derdik. Böylece karşımızdakini tatmin etmeye çalışırdık.

-Onu da ekleyeyim hocam soruma. Siz verdiğiniz fetvaları mezheplerin kitaplarındaki hükümlerle veriyordunuz. Bunların Kur'an'a aykırı olamayacağını düşünüyordunuz. Gerçeğin bunun tam tersi olduğunu, Kur'an ile mezhepler arasında büyük aykırılıklar olduğunu nasıl fark ettiniz?

İstanbul Müftülüğünün fetva işlerini ele alınca hiç kimsenin el atmadığı konularda toplantılar yapmaya başladık. İktisadî konular başta geliyordu. Toplantıya çağırduğım ilim adamlarının dinî tarafını araştırıyordum

ama bazen istediğim bilgileri alamıyordum. Sonra kendi kendime şunu dedim: “Bana ne inancından! Konusunda uzman mı değil mi; bundan sonra ona bakacağım.” Dini sorgulayan kimseleri de davet etmeye başladım. “Din buysa ben yokum!” diyenler ciddi tenkitler getiriyorlardı. Onlara cevap vermekte zorlanıyordum. “Kur'an-ı Kerim'e bir bakayım.” demeye başladım. Bir çok konuda haklı çıktıklarını görünce çok sarsıldım.

Süleymaniye Vakfı'ndaki odamda on yıl boyunca her Pazar sabah saat 8'de kahvaltı yapar iktisatla ilgili ihtisas toplantıları yapardık. Toplantıya katılanlar da Kur'an'ın önemini kavramaya başladılar. Her hafta yeni bir problemle gelirlerdi ve sadece Kur'an'a göre çözülmesini isterlerdi. Tek şart o; “Kur'an'a göre çözüm!”. Onlar iktisat sahasında uzman kişiler; üniversitede öğretim üyeliği yapıyorlar. Doktorasını hazırlayanlar da vardı. Sadece üniversitede değil sosyal hayatta danışmanlık da yapıyorlardı. Onlar problem getiriyor, ben ilgili olabilecek ayetleri buluyordum. Servet Bayındır ve oğullarım da fırsat buldukça katılıyorlardı.

İlgili ayetleri okuyorum; meal veriyorum onlardan biri: “Bu meal yanlış!” diyor. İçten içe sinirleniyorum. Ev sahibi olduğum için “Sen Arapça bilmiyorsun, nasıl yanlış diyebiliyorsun!” diyemiyorum. Kıbrıs'tan, Ankara'dan, Bursa'dan gelenler vardı. Onlara mealin doğru olduğunu anlatmaya çalışırken, çoğu zaman haklı çıktıklarını görüyordum. Önemli kelimeler için sözlüklere bakıyor, onların Türkçe tercümelerini yapıyordum. Doğru manayı bulunca “Hah! Şimdi oldu!” diyorlardı. Tarikatçılığa Bakış kitabını yazarken meallerdeki yanlışları görmüş, çok şaşırmışım. İktisadî konularla ilgili ayetlerdeki yan-

İş mealler beni iyice şaşırttı. Bu defa bir ayeti bir başka ayetin açıkladığını görmeye başladık. Bu bizim için inanılmaz bir açılım sağladı. Kur'an'a göre çözemediğimiz ekonomik problem kalmıyordu. En karmaşık olanlarını birkaç saatte çözüyorduk. Sonra ayetlerin ayetler ile açıklandığı metodu anlatan ayetleri keşfetmeye başladık. Artık öyle sonuçlara ulaşıyorduk ki, kimsenin itirazı mümkün değildi. Evrensel çözümlerdi. Böylece hikmete ulaşmış olduk.

Bu defa başka sahalardaki problemleri de aynı metotla ele almak isteyince vakıfta sürekli çalışacak ilim adamlarına ihtiyaç oldu. Allah Teâlâ çok değerli kişilerle bir araya gelmemizi lütfetti. Şimdi Vakıfta haftada en az 6 toplantı yapıyor, aynı metotla problemleri çözmeye çalışıyoruz. Bu metoda göre hiç kimse bir problemi tek başına çözemez. İlgili konunun uzmanlarını da mutlaka çalışmamıza katarız. Şimdi şu noktaya geldik; Kur'an; dinin olduğu gibi bilimin de ana kaynağıdır.

- Bu metodu uygulayarak ulaşılabilen ve belki de Rasullullah döneminden sonra bugüne kadar doğru anlaşılammış hikmet kavramının ortaya konulması bir bilgi hâkimiyetini getirmeli İslâm âlemine. Ancak İslâm âlemi hiç orali gözüküyor. İnsanlardan bu metodu başka görenler de var ve bu engelleniyor mu? Yoksa bu, meslektaşlarınız tarafından hiç mi ilgi görmeyen bir metod? Kısacası bugün Kur'an'ın doğru anlaşılmasının önünde nasıl bir engel var?

Birçoğu bize acıyor "Yahu bu adam eskisi gibi olsaydı

şimdi ne önemli noktalarda olacaktı." diyor. Ben de: "Allah'a şükür ki eskisi gibi değilim, çünkü gerçekten çok önemli noktalardayız." diyorum.

Engel şu; bu yola girmek isteyenlerin eski dükkânlarını kapatmaları gerekiyor, bu da onlara çok ağır geliyor. Mesela Bursa'da, Denizli'de geleneksel yöntemle kumaş üretiliyordu. Avrupalılar yeni bir yöntem ve yeni makinelerle üretim yapmaya başladılar. Eski yöntemden vazgeçmeyenler giderek küçüldüler ve birçoğu iş yerini kapattı. Baktılar olmuyor; dışarıdan yeni makineler ithal ederek kumaş üretmeye başladılar. Biz de herhangi bir fetva veriyoruz, geleneksel sistem tamamen çöküyor. Hocaların bir kısmı, konularını korumak için bunu halktan gizliyor veya hakkımızda gerçek dışı şeyler söyleyerek insanları bizden uzaklaştırıyorlar. Vatandaşların haberi olduğu zaman çok hoşlarına gidiyor: "Gerçekten din böyle olmalı. Ne kadar rahatmış, ne kadar iyiymiş." diyorlar. Hemen öbürleri devreye giriyor, duygu sömürsü yapmaya çalışıyorlar. Televizyonlar onların, madde onların elinde. Bizim bir binamız bile yok. Bulunduğumuz binayı üç kere satın aldık, üçünde de bir şekilde elimizden alındı. Şu anda kiracıyız. Muhalefet maddi olarak güçlü ama bilimsel olarak karşımıza çıkacak güç yok. Geleneksel yapı büyük bir tepki ortaya koyuyor ama alternatif ortaya koyamıyor. Herhangi bir bilimsel çalışma yapamıyor. Bilimsel cevap veremedikleri için bir geçiş dönemi yaşıyoruz. Artık eskiyi savunamaz hale geldiler.

Araplarla ilişkilerimiz de oldukça iyi idi; aynı sebepten dolayı onlar da bizden uzaklaştı. 1985'te Medine İslam Üniversitesi tarafından davet edilmişim; orada on gün kaldım. Olağanüstü bir ilgi gösterdiler. Daha sonra onlar gelir; ben giderdim. Bir keresinde Türkiye'den de kalburüstü kişilerle hacca gitmişim. Lüks bir otele yerleştik. Otelde kalacak yer olmadığı için bize kral dairesini verdiler. Medine'de, Mescid'in içinde kalburüstü kişilerle sohbet ediyoruz. Herkes Kur'an'dan bir yeri açıyor ben de mealini veriyorum. Genç bir görevli geldi "Burada sohbet yapıyorsunuz ama yetkiniz var mı? İzin aldınız mı?" dedi. "Hayır yok, almadık." dedim. Nazikçe "Sohbetinizi bitirirseniz iyi olur." dedi. Baktım yaşlı bir adam koşa koşa geliyor: "Doktor Bayındır?" dedi "Evet buyurun." dedim. Bana sarıldı ve "Hoş geldin. Senin burada olduğundan Üniversite'nin haberi var mı?" dedi. "Yok." dedim "Nasıl olur? Sen buraya geliyorsun Üniversite'nin haberi yok. Öyle şey olur mu? Ben haber vereceğim." dedi. Haber verdi, o akşam bana otele bir heyet geldi. Abdulaziz Bayındır nerede? Kral dairesinde. Cenab-ı Hakkın ikramı. Ertesi akşam rektör adımıza yemek verdi. Orada kraliyete yakın bir adam: "Bak Abdulaziz bey, öyle haber vermemek yok. Suud hava sahasından geçtiğini duyarsak mutlaka indirip sana bir ziyafet vereceğiz." dedi. Bu aşırı ilgi beni rahatsız etti. On yıl kadar Medine'ye gitmedim. Medine'de İslam İktisadı ve Bankacılık ile ilgili bir toplantıya çağırıldım. Üniversitedeki arkadaşlarıma haber verdim. Medine'de kaldığım iki gün içinde beş tane ilmî toplantı yaptık. Konuları hikmete göre açıklayınca onların tamamı bilgilerinin ne kadar yanlış olduğunu gördüler.

Bir sene sonra Medine'ye gittim. Gitmeden telefon açtığım halde kimse ile görüşemedim. Mekke'ye gittim, orada da aynı. Artık onlar da benden kaçıyorlar. Aslında Araplarla konuşmak çok kolay. Türkiye'de şu ayette şöyledir dediğiniz zaman "Ama hocam bu mealde farklı." deniyor. Onlar Arap oldukları için meseleyi kolay anlıyorlar. Ama artık onlar da kaçmaya başladılar. Bunun çok faydasını gördüğümü de söylemeliyim. Oturup çalışma fırsatım oluyor. Artık dünyanın bir çok yerinde gerçek dostlarımız oluşmaya başladı.

- Araplarda da var gerçi değil mi hocam?

Var tabii. Dükkânının kapanmasından korkmayanlarla aramız iyi.

- O zaman siz bu Kur'an'ın önündeki, engeli dükkânının kapanmasından korkanlar olarak görüyorsunuz?

Engel değil. Engel de olmaları mümkün değil. Zararı sadece kendilerine dokunuyor.

- Süleymaniye Vakfı'nın vizyonu nedir? Bugün vakfımızda ekonomiden hukuka, astronomiden tıbbaya kadar pek çok farklı konuda uzmanları ile Kur'an merkezli çalışmalar yapıyor ve tabii ilimlerle Kur'an'daki ayetlerin birbirleri ile örtüştüğü ortaya çıkıyor. Hatta bir şeyin ilim olduğundan bahsedebilmek için Kur'an ile birlikte yapılması gerektiğini söylüyorsunuz. Bu gelecekte nasıl olacak? Sizin planınız ya da hayaliniz diyelim, nedir?

Kur'an-ı Kerim'de Cenab-ı Hak, bu dinin bütün dünyaya hâkim olacağını bildiriyor. İnsanlar gönülden inanmasalar bile "Doğru." demeli, bu dini kabul etmelidir. İnanmak, hayat tarzını değiştirmektir. İnsanların çoğu buna yanaşmıyor. "Doğru; gerçekten doğru." diyebilecek noktaya gelmeleri lazım. Ben şahsen o noktaya hızla geldiğimizi düşünüyorum.

Allah'ın kulları arasında bir ayırım yapmaya hakkımız yok. Allah'ın enbiyası kimseyi ayırmadan dini tebliğ etti. Allah'ın bütün kullarına Allah'ın dinini kendi fitratlarına, doğal yapılarına uygun olarak anlatma mecburiyetimiz var.

Biliyorsunuz onbir dilde yayın yapıyoruz. Şu anda İslâm âleminde böyle bir kuruluş yok. Yani dinle bilim ve dinle fitrat arasındaki bağı kurmuş olanlar yok. Ben şahsen burayı, dünyada ilmin merkezi haline getirebileceğimize kesin olarak inanıyorum. Yani bütün bilimlerin ana merkezi burası olacak. Benim asıl hayalim ve hedefim, hikmeti bütün ilimlerin ortak metodu haline getirmektir. Bu oldukça kolay bir şey. Bunu yaptığımız zaman dünyada Kur'an'ın merkeze alındığı bir hayat tarzı ortaya çıkacaktır. Bilim, inanılmaz bir şekilde gelişir. Bu hedefe ulaşma çağımıza içten inanıyorum.

- İnşallah hocam. Tabi bu sözleriniz bir anlamda Kur'an merkezli çalışma yapanlara da çağrı oluyor sanırım.

Bu çağrı her insana. Rasulullah'ın (s.a.) Medine'deki mescidi üstü kapalı bir sokak gibiydi, evlerin kapıları oraya açılırdı. Biri, çekinmeden "Bir komşuya gidecek-

tim.” gibi bir bahaneyle oraya gidebilirdi. Biz de öyle yapmalıyız. Allah’ın kitabının anlatıldığı yere, Allah’ın bütün kulları rahatlıkla girebilmelidir. Süleymaniye Vakfı’mıza biri geliyor, dışarıda kapılar var, birkaç tane kapıdan geçmesi lazım.

Yerimiz Rasulallah’ın (s.a.) mescidi gibi olmalı. Yanımıza gelmek istediği halde çevresinden çekinenler de rahatlıkla gelmelidir. Mesela Fatih camiinde vaaz ederdim; önümde birkaç kişi olurdu. Vaaz bitince bakardım ki camide çok cemaat varmış. Direklerin arkasında oturuyorlarmış. Bazı kimseler gözükmek istemeyebiliyorlar. Ama çok şükür bugün internet ile herkese ulaştırabiliyoruz.

-O görevi bu gün internet yapıyor. İnsanlar belki başkalarına kendilerini açık etmeden takip edebiliyorlar.

Edebiliyorlar evet.

Kur’an merkezli çalışma konusuna dönecek olursak; bilim Allah’ın yarattığı ayetlerle meşgul olur. Din de Allah’ın indirdiği ayetlerle meşgul olmalıdır. İndirilen ayetler, yaratılan ayetlerdeki kanunların yazılı şeklidir. Onun metodolojisi de hikmettir. O metodoloji olmasa zaten hiçbir şey yapamayız. Bu metodolojiyi, her sahada uygulayabilirsek bilimde büyük gelişmeler yaşarız. Uzay konusunda da inanılmaz keşifler yapılabileceğine inanıyorum. Çünkü namaz vakitleri ile ilgili çalışmalar bana, uzayla ilgili çalışmaların yetersiz olduğu kanaatini verdi.

-Nasıl bir yol izlenmeli? Mesela Kur’an üzerinde ve diğer bilim dallarında çalışma yapanlar birlikte mi çalışmalılar?

Birlikte çalışmak zorundayız. Ekonomi uzmanı arkadaşlarla yıllarca nasıl burada birlikte çalıştıysak onlarla da birlikte çalışmalıyız. Kur’an’ı çok iyi bilen, Arapçayı çok iyi bilen ve ilgili bilim dalını çok iyi bilenler bir araya gelmek ve birlikte çalışmak zorundadırlar.

-Böylece yaratılmış ve indirilmiş ayetler birlikte okunmuş olacak.

Evet.

-Hocam son olarak meal ne durumda diye soruyor okurlarımız. Onu da yazılı olarak kayda geçmiş olalım isterseniz bu röportaj vesilesi ile.

Bakara Suresi’ni Ramazan’a kadar çıkarmayı ümit edi-

yoruz. Diğerleri de bitmeye yaklaştı. Yavaş yavaş bitecek gibi gözüküyor ama sure sure çıkaracağız. Siz de biliyorsunuz, bu büyük bir ekip çalışmasıdır. İlkokul seviyesinde olmayan bir çocuğun da doksanlık bir ihtiyarın da anlaması lazım. O bakımdan çok güzel bir Türkçe ile çok iyi anlaşılır şekilde meal yapmaya gayret ediyorum. Öyle olunca da çok zaman alıyor.

-Hocam çok teşekkür ederiz. Allah razı olsun. Çalışmalarınızda başarılar dileriz. Nasıl ki kurduğunuz dönemde vakfımızın bugünlerini hayal edememişsiniz, inşallah geleceğinin de hayallerinizin ötesinde olmasını Rabbimizden dileriz.

İnşallah. Teşekkür ediyorum Allah razı olsun.

kh